

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Óvár Víz utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenként kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ara évnegyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Szemle. A keleti kérdés elől nem lehet kitérni többé. A fél pogány, fél mohamedán dzukok, s a velők nagyrészt egyetértő televér mahomedánok által kiontott keresztényvér siróbb hanggal kiált a keresztény hatalmak fülebe, hogy sem e hang jajongása a fülön a szív mélyébe is alá ne hatna.

A francia „Moniteur” által 17-én közölt jegyzék tisztán mutatja a helyzetet. Nem csak a Libanon van tüzbén; az égés nő s harapódzik mindenfelé. Ime a keresztények lemezárálása már Damaskusban is, Siria legfényesebb s legkereskedőbb városában kezdődik. E szó: kezdődik, nem ok nélkül van írva. Ez a francia kormány értelmében azt jelenti, hogy a török kormány nem képes fenntartani a rendet, hogy a török hatóságok magatartása több kárt okoz mint hasznót, a hivatalos lap saját szavai szerint, s hogy ennél fogva a török uralomnak végőrája is tűtött.

Abdel-Kader, a francia császár foglya, ki ez utóbbi nagyfelkúszásából szabadságot nyert arra, hogy Damaskusban lehessen belezve, nemeslelkűleg viszonzotta e szép velebánást, több kereszténynek nyitva menhelyet, s 1200 algrival védelmezve, a dzukok s vahabita arabok öldöklései ellen, de aligha sikerült megóvnia, hogy több ezer keresztény ne essék a rajongók áldozatává. Szíriából illetékes kéztől érkezett levelek szerint attól félnek, hogy Sain-Jean-d'Acrenek, Aleppónak, sőt még Jeruzsálemnek is ugyanazon sorsa lesz mint Damaskusnak, hol csak a vérfürdő első napján kilenc százal több ember veszett el, nem is említve a beyrutit s több más helységi szörnyűségeket. Beyrutban a magyar születési helyes Izmail basa — Kmetty — s 3000 török katona jelenléte se volt képes a fanaticus mozgalmat lecsendesíteni. A köznépi virágokkal koszorúzza a dzukok fegyvereit, melyekkel keresztények ölettek meg, s diadallal hordozták meg a városban sat.

A szultánnak Napoleon császárhoz intézett sajnálkozó s minden lehetőt megígérő levele nem leend képes az idegen beavatkozást elhárítani, s különösen a francia újabb szerinti kereszténység a maga merész utjában feltartóztatni; s hol is a török kormány rendeltetése alatt álló azon pénz- és embererő? a melylyel Fuad basa rendet és biztonságot teremtsen ott, a hol eddig sem bírták e teremtsé módját; s ha a porta e célból elvonná hadierőjét európai birtokaihoz, majd ezek katonái erősen nélkül hagyatva felbőlnének és lenne nagy szertehullása a bomladozó beteg testnek. A francia sajtó és közvélemény csaknem az Amiens-i Péter korabeli lelkesültséggel rajongja körül a csá-

szárt, a ki maga részéről ildomosan eszközli ki, hogy a többi kabinetek által ruháztassa mintegy magára a szent expeditio vezérletét, sőt Ausztriát mint katolikus hatalmat s magát a pápát is igyekezett megnyerni; Anglia egyetértése bizonyosnak látszik, csak az alsóház jul. 21-ki üléséből is, hol Russel úgy nyilatkozék, mikép a kormánynak nincs semmi tudomása francia csapatoknak Szíriába lett küldetéséről — azaz nem akar tudomása lenni, mint egykor ugyan az érdemes lord semmit sem akart volt tudni, Franciaországnak Savoyát annektálni akaró szándékáról. A „Times” erőteljesen szól a beavatkozás mellett, s az ildomos lapnak rendszeren nem szokása a kormány országtól nagyon messze eltávolítani. Az orosz, mondani sem kell, hogy örül, mert lesz miről himet vania a maga helyén.

A déli-olasz állapotok napról napra mind komolyabb alakot váltanak. Az alkotmányos fordulat óta Nápoly a forradalom és reactio, democratia és kamarilla, Franciaország s Piemont közt ide s tova libeg. A királyhoz hű csapatok föllázadnak az alkotmány ellen, s hű katonáit a királynak kell az alkotmány iránti hűségére felhívni, s a királyi testőrséget, mint a reactió tüntetések indítóját rendeltetileg eltávolítani a fővárosból, hogy a miniszterek nagyobb része lemondását visszavegye. Azonban még kétes, ha mindez fog-e változtatni a Nápolyt fenyegető végzet. Legújabb hírek szerint Garibaldi 10,000 emberrel Palermót elhagyta, s úgy látszik, hadjáratának legközelebbi célja Messina. Egy jul. 20-ki sürgöny szerint az erőd nem fogja magát soká tarthatni — s akkor annak is el kell dőlni, ha vajjon a Nápoly és Turin közti alkudozások képesek lesznek-e feltartóztatni a dictatort hadjáratában, vagy nem fogja-e ögy a szárazföld elleni merész hadi csinál a diplomatiát legalább egy ideig néző szerepre kényszeríteni.

Rómában a francia csapatok közelállól elvonulása után a katasztrófa aligha föl lesz tartóztatható, s az utolsó akadály eltávolításával aztán az újra felszított olasz forradalom tularadhatand az áttört gátokon, Európát új bonyodalmakkal fenyegetendő. Ily körülmények közt a német fejedelmek összejövetele Tepliczbe, s majd szeptemberben az orosz császárral találkozásuk megfogható. S tán Teplicz lesz a forrás, mely Németország erősbülését eszközözend.

Egy kis kirándulás a Szamos felső vidékén. Hazánk regényes s történelmi emlékekben gazdag vidékei között bizonyosan egy sines szebb és meglepőbb, mint a Szamos

környéke Dézstől Beszterczéig. Itt vannak a magyarok ki-jövetelét emlékekben őrző dézsi Óvár; odább a khazarok vára; fennebb Csicsó-vár, Bethlen; tovább a radnai fürdők; innen Tündérvölgy, Cserhalom, és a Sajó regényes völgye, a mint a Beszterczéve a Sajóval összefoly, s szembe Bilak, s balra Besztercze felé megragadó kilitást enged, s a szem a felhőkben a Czibles hóval fűdött ormán pihen meg, mely az egészet félkörben övedzi. A völgyet dúsgabona-kalászok, a hegyeket gazdag borágak fedik, s benn a földgyomrában sós és érzerek ágaznak szét.

Valóban örök csodálkozása az a léleknek, miként történhetik: hogy ebben a paradicsomban eleitől fogva nem a legvirágzóbb, szabadabb és boldogabb népek éltek, miként nem változtatott ez a haza egy Arkádiává, melyet bámulni járjon a világ többi népe?

Es mégis Erdély legtöbbnyire nyomorok és szenvedésnek hona volt! Nem ébredt fel népeinek lelkeben az öntudat: mit bírnak! s nem tudták a természet kincseit saját jóllétükre és biztonságukra hasznosítani. Magokban meghasonlottak, s kezeik közül kiszállott az áldás; előítéletek jármában nyögtek, küll és belviharok által tépettek, s nem volt alkalmuk és idejük: hogy magokba szálljanak. Most a népek önmagoknak visszaadtak. Vége az egyesek kiváltságának, s küllről semmi vész sem fenyeget; a vér az ország összes népeibe elfut, s az egészet cselekvő életre és befolyásra ösztözi. Nincs miért többé egyik osztálynak, egyik népfajnak is irigykednie, torzalkodnia a másik ellenében. Ez a legnagyobb oktalanság lenne, s minden népfajt elejtené önállóságától s vérarulásra vezetné. A Kárpátok bennünket ide mintegy gyűrűbe azért rekesztettek be, hogy együtt és egymással éljünk, s testvérek legyünk jóban és roszban. Mikor mi ily felséges hával áldattunk meg a gondviseléstől: most jött el az idő, hogy váltva odaműködjünk: mikép tehessük közös hazánkat beljőllet és boldogság paradicsomává? Erre egyetlen eszköz a rendületlen egyetértés, hogy egyik nemzetiség is magát rosz célra eszközül felhasználni ne engedje; de minden lehető utat használjon fel arra: hogy érzelmeit s gondolatait egymással kiserelje s összhangba hozza. Im a magyarok és horvátok minő felséges példával mennek elő! Mit késlekedünk csak mi erdélyiek: hogy egymással bővebben és gyakrabban érintkezzünk s a testvéries érzelmeink tanjait adjuk? Közelebb ugyan több helyt a Széchenyi-requiem alkalmával a haza jövő tüdvere testvéries kezét szorítottunk; legújabb beszte-

A GALAMB-POSTA.

Történelmi beszély.

V.

(Vége.)

A nemes hölgy, ki a kereszténység vad ellenségének — mig életerős volt — nem irtóztott volna, a becsület mezején, kardot meríti keblére, részvétre lágyult a haldokló iránt; nem látá benne többé bíte és hazája ellenét, nem szabadsága kényurát, a keble szentségeire törő martalóczot, csak a szenvedő embert. A végletek érintkeznek. Ily körülmények közt mindig könnyben nyilatkozik a női gyengeség, s a gyengeség e könye, mindig az erény drága gyöngye.

E felhívást, Marina tapintatosan gyöngédnek találá, s felbátorítónak szábaereszkedésre a helyzettől, s némileg célzatosnak Gerő irányában is. Kétségek közt háborgó lelke, mely csaknem minden hatalmát elveszté, a közelebbi 24 óra alatt feltét és félelem, öröm és fájdalom, remény és rémlátosság — féle el-lentés érzelmek rohamos bényomásai közt veszkölő keble felett, ellenállhatlan ösztönd érte bizonyosságok után tudakozódni, teljesen képtelen lévén számitásba venni ily lépés lehetősé veszes következményeit.

Ez a léleknek azon feszült helyzete, midőn kibontakozhatatlanul, kételyei sötétebe merül világosságát keresni; ha csak lidérc lobban lángra előtte, aboz ragad, s ez aztán örültségbe vezet.

— Keresztényi kötelességem teljesítenem uram — válaszolt Marina, — hogy ezt öntudatosan tessesem, szükség tudnom valamit helyzetünkről. Ne tagadj meg egy csepp vizet a tikkadá-ig szomjuzótól.

— Sergünk meg van semmisítve, reánk fogság vagy halál vár.

Marina érzelmek túladtak; térdre esett, kezei összekucsolódtak, szemei égre meredtek, s fennhangzott a hálaima ajkain. Azután magához térv, reszkette vonult félre a fölötté mereven álló töröktől; rá pillantani nem mert, önmegadással várta a halálos csapást. Midőn a török bár szelid érintését érzé, felkiáltott.

— Csak pár perezig ne ülj meg még uram. Mondd kiöl kapá Jakib bég a halálos sebet? ... te beszút emlitettél... Mondd, hogy Gerőmtől kapá azokat és ő el!... aztán meghalok...

— Nem, nemes hölgy, te nem halsz meg, sőt élni akarok én is általad. Nem török vér foly eremben... én renegát vagyok. Sorsosaid győzelme az enyém is. Jakib bég dühös párbazban a szűkevény magyar fogolytól kapá sebeit. — E hős most a táborunkat megszálló sereg élén áll.

— S oly mérges párbaj, mi oly szörnyű sebekben nyilatkozik, épen hagyá-e őt? oh beszélj kérlek!

— Kisserűt seb, mit ő legfennebb kaphatott, mert idejévettemmel csapatait, sebkötös fövel bár, de rendezni látam.

— Igen ő ép, ő él, ő megmenti Marináját. Megtagadná Isten kegyelmességét, ha közös szörnyű szenvedéseinket nem jutalmazná boldog édes jövővel. Ó él! ő megment engem! Köszönet neked uram a világról, mit örföngésnek tévedt lelmem setétebe gyujtál fel! Te megmentéd tüdőm reményét, bitem szentségét a kétségbeesés kárhózatától! és én megmentendem életedet.

— Kevés idő múlva itt leszek — mondá az orvos, — a táborórség vezénylete a jancsár agára száll, mert Jakib halál fia. Az agán haditanács foly, értesülnem kell végzéséről.

— És értesíteni engem — mondá a hölgy — eszközöld uram őrizetem eltávolítását.

Az orvos távoztával két őrt maga után inte, kik vissza sem jövének többé; az ott maradt harmadik Marina rendelkezése alá adta magát. Hideg borítékot kezdte rakni Jakib fejére, mig Marina a szeszes tveg alkalmazását kezelé.

Oly lélekismeretes ápolást fejté ki a nemes hölgy, hogy alig egy óranegyed alatt, Jakib magához tért percekre, hogy örökre elaludjék aztán. Homályosult szemei, egyenesen Marina szellemiült tekintetével találkozá-nak, álmoképeibe merült vissza erre. Ajkain megszűnt rágani a haláltusa, vonalain a fájdalom éle... mosolygott s repesett fölötté az élet, — s végszáva volt: — Ez a mennyország ugy-e Marina, te vagy Allah részem-

re juttatott hurija... el... el a többivel... te... csak egyedül te vagy az üdvesség!! — Keze görcsösen szorítá Marina kezét, mire e szorítás megszűnt, Jakib halott volt.

Ki mondja: hogy a szerelem oroszslány-fékező hatalma — mese?!

Az orvos nyitott be. Marina a halottra mutatott. Ez önkénytelenül megszagatá ruháit, ezzel végzeni látszott hitével.

— A haditanács dicőséges halálra szavazott — szóla az orvos. — A tábornak körül-fogó magyar sereg veszte van; mert két tíz közül menekülnie nem lehetend. Erős, portyázatból megtért csapat fogja a táborórséggel közbevenni a csekély magyar erőt, mielőtt ez helyzetre ébredhetne. A parancs nekik már megküldetett.

— Mi távolra tanyáz e portyázó csapat? — kérdé Marina.

— Alig fél órányira — válaszol az orvos.

— S mi a jel támadásunkra?

— Az őrtorony egy óra múlva lángra lobbanása.

— Az felfog lobbanni pár perc alatt, és fel az egész tábor, hogy segély érkezéig kiszoruljon innen az őrség. Nincs vesztési való idő Te uram lángot adsz a nyugoti tábor oldalnak, s én az őrtorony körül keletnek. E közepon álló vezéri sátor kettőnk tűztől gyuladand fel. Ezzel én vezetek ki az égő táborból, ha megkéstél — veszte vagy. Előre! Itt a pár fákllya... im felpercező már, vedd egyikét. Árulásod — bizonyos halál. Védelmem nélkül lehetlen innen menekülnöd.

Jövő perczben két égő fákllya repült a tábor keleti és nyugoti oldalára; a más perczben lángba borultak a végső sátrak, a harmadikban, negyedikben terjedt a láng a középnek menő sátrakon; mire az őrség jajveszékelve lármára ébredt, a Marina és az orvos fákllyai közösen gyujták fel Jakib sátrát. Ekkor kart karba öltve, a táboráncz felé haladt, fákllyait eldobva a két merénylő. Felettök a láng világosított magasban s a fehér galamb röpkedett.

A török őrség egy-két süketlen oltási próba után, menekülésre gondolt, s a sáncokra vetette magát. Az éber magyar őrség talpon fogadá őket s visszanyomá. Elöl vas, hátul tűz; halál szemben, halál hátul... E

helyzet más választást nem engedett, mint a sánczokból vakon ismételt kirohanást... és megsemmisült.

Gerő figyelme Marinára volt függesztve, válogatott erővel a vezérsíllag — a röpkedő galamb irányában — száguldozt, s épp akkor ért az égő sátrak közé, midőn Marinát a félig már leégett kémtorony felé hurcoltatni látá a jancsár aga által. Egy ugrás, egy kard-suhintás... az aga feje az égő parázsban tánczolt, s Marina, Gerője lován volt. Az orvos a Jakib sátrában volt Eunnak árulásának áldozatává lett.

Mirza alatt a vidék kirablására küldve volt csapatok, mire a táborhoz értek, az már a magyarok birtokában volt. Csak kevésnek sikerült magát kivágni, s járatan utakon, rabolmányai és saját podgyászai hátrahagyásával az országból kimenekülni. Átalában véve alig ment fele által a Dunán a roppant ozman seregnek; más felét megemésztté a magyarok fegyvere vagy az oláhok dühe.

A tábor tűzét hamar megvették a győzelmek, és így egész gazdagságában zsákmányul esett a tábor, és 200 török zászló. Fogoly csak 500 ejtetett.

Eként folyt le a világhírű csata. A hadi szerencse dicőségesen méltányolta a vezéri mély belátást, fenséges kivitel, és páratlan vitézséget. Hunyadi e nap a kereszténység megváltójává, és népét védbástyájává ismételve felavatá.

Hunyadi, mielőtt az ellenség üldözésére Oláhországba beíte, három napi küzdőnségek hálaladó főházkodástrendelt az egész országban. A harmadik napi istenitisztetést a magurai remetségekben végzé a magyar sereg.

Itt vezeté oltárhoz Gerő Marináját; a Marina kérésére jökor érkezett rokonok, s egy egész hős sereg volt nász-kiserete. Az oltár előtt térdeplők felett a fehér galamb röpkedett. — Isten lelkét képviselte.

Felszegi Samu.

ezel kirándulásom alatt is, az egész Szamos vidékén, melyet vegyesen magyarok, románok és szászok laktak, örömmel tapasztaltam: hogy igaz és őszinte testvéreké voltak.

Ha valaki azt terjesztgetné: hogy a magyarok ismét előjogokra vágnak, ez a legfeketébb rágalom lenne, s egyenesen a haza új veszélyeztetése czélozhatnék általa. A magyar nemzet soha szavának megszöggye nem volt. A mint a nemesség a népet szabad tetszéséből, minden alólól jövő nyomás nélkül felszabadította; ugy bizonyosan, ha alkalom nyílik a jog és törvényhozás terén sem kíván egyik népfajnak is rövidséget, annál kevésbé megaláztatást okozni. Valamint az egyéneknek, ugy a nemzetiségeknek is különös jogaik és köteleseik vannak egymás iránt. Ezen elvben mindnyájan egyet kell értenünk. Más közegek hiányában a román journalistika és a papság e szellemben hatni és a népet minden vétkes bűjtogatásoktól megóvni szent kötelességének. Mi magyarokul minden lehetőséget elkövetünk a testvéries érzelmek fenntartására, s egész lelkünkkel a közhaza békéjét és felvirágzását óhajtuk. Még eddig e nézetet a Szamos vidékén román és szász testvérünk is osztották, s megvagyunk szokdva, hogy idétlen bűjtogatások ellenkezőt nem fogunk észkölni, s egész Erdély egy leendő szívében és törekvésben!

Zömlén.

Egy kis statisztika. A katasztrális munkálatok szerint Erdélyben következő alap lón felvéve a termő földterületről:

Szántó föld	2,161,345 hold
Rét és kert	1,575,635 „
Szőlő	46,989 „
Legelő	913,775 „
Erdő	3,563,511 „
Tavak (nádásokkal)	4,037 „
Összesen	8,265,292 „
Ebből 3,783,970 hold művelés alatt állt, 4,481,322 pedig nem.	

A földbirtokosok száma 600,500-ra ment, tehát esett minden földbirtokosra 6.5 művelés alatt álló és 7.7 parlagon hagyott hold föld; összesen egy birtokosra 13.12 hold termő föld.

A földbirtok tiszta jövedelme összesen 13,161,470 pfiban volt megállítva; ebből a művelés alatti földről 11 1/4 millió, a nem művelt területről 1 millió 900 ezer. Középszámítás szerint esnek tehát egy földbirtosra 21 ft 55 kr, vagy is 18 ft 44 kr a megművelt, és 3 ft 11 a parlag földről; egy holdra pedig 1 ft 36 krajczárt.

A holdankénti tiszta jövedelem azonban a termés minősége szerint következő arányokban van felvéve:

a szántóföld holdja után	2 ft 22 kr
„ rét és kert „	3 „ 37 „
„ szőlő „	9 „ 14 „
„ legelő „	— „ 57 „
„ az erdő „	— „ 17 „
„ tavak, nádások „	2 „ 21 „

Az egyes terményekre nézt ily eredményre vezetett a becsült bizottmányok számítása:

terem évenként	művelés alatt áll	esik tehát 1 holdra
Tisztabúza	1,957,400 mérő	197,972 hold 9 57/100
Elegybúza	1,739,500 „	141,700 12 17/100
Alakor	283,200 „	21,420 13 12/100
Rozs	2,861,800 „	222,465 12 55/100
Arpa	514,000 „	39,228 13 7/100
Zab	2,965,100 „	271,072 10 60/100
Köles	7,900 „	697 11 26/100
Törökbuza	6,125,500 „	430,559 14 15/100
Hariska	46,400 „	4,842 9 38/100
Borsó	373 „	78 4 50/100
Lencse	907 „	137 6 40/100
Lenmag	2,901 „	1,524 1 58/100
Len	2,032 mázsa	275 7 39/100
Kender	1,454 „	581 2 50/100

(1856-ban.)

Dohány	17,673 „	1,527 11 57/100
Pityoka	99,257 mérő	1,554 63 56/100
Káposzta	12,317 csomó (30 fej)	46 267 23/30 csomó

Szén és sarju 26,610,798 mázsa 2,498,713 10 65/100 mázsa

Nád 10,034 kazal 4,036 2 29/60 kazal (60 kéve.)

Bor 1,027,626 akó 46,946 21 36/100 akó

Fa 3,211,800 öl 3,568,009 — 90/100 öl.

Ha az egész ország termő és terméketlen földterületét nézzük a katasztrális munkálatok szerint a 10,542,700 holdat tevő terület 8,994,520 parcellát tesz; esik tehát minden négyszög mérföldre 8532 parcella, minden parcellára 1.17 hold; minden földbirtokosra 15 parcella vagy is 17.6 hold.

A birodalom összes tartományai közt területre nézt Erdély mindjárt Magyarország után, tehát a második helyen áll; s ugyanezen helyet foglalja el, ha a terméketlen földterület jó tekintetben, míg termő földre nézt nagyságban csak Magyarország, keleti Galliczia és Csehország előzi meg; tehát a negyedik sorban áll.

A földadó ideiglenes munkálatai, t. i. a becslések 1851-től 1856-ig Erdélyben 1,602,217 fba kerültek; tehát minden mföld 1,844 ft és 59 krba, minden hold 11 pkrba jött. Magyarországgal és mellékterületeivel együtt a kiadás e munkálatokra tesz a mondott évig 7,066,198 pfot. G. Sz.

(Tafeln Z. Stat. des Steuerwesens in Oestreich.)

Csik-Somlyó. A nemzet áldozatállásából közelebből felállított csik-somlyói római katolikus főgymnasium 8-ik osztálya a következő 1860/1 iskolai évben nem fog megnyitni. — Tájékoztul azoknak, kik érdeklődnek ezen tanintézet iránt, kötelességemnek tartom a következőket közölnöm a jövőre:

Erdélyi püspök dr. Haynald Lajos ur önmaga szeretett hú székely fiait a közelebbi pünkösztől, s vallásos-nemzeti ünnepük alkalmával meglátogatván, mint a cs.-somlyói tanintézetek alapítója értekezletet tartott a nevezett intézetek ügyében. Jelen voltak a pénzalapot kezelő püspöki bizottmány tagjain kívül még a gyergyói és közdi-orbai esperesek. Az ér-

tekezlet főtárgyát képezte az iskola-pénzalap állásának megvizsgálása és azon kérdés megoldása: vajon megenged-e a pénzalap ereje, hogy a közelebbi iskolai évben a 8-ik foglymn. osztály megnyitassék.

A pénztárnoki kimutatásból kitűnt, hogy a megajánlott összeg a 98 ezeret alig közelíti meg; ebből az aprilból végén tartott bizottmányi befizetett 51,942 ft 36 kr. o. é. A pénzalap keletkezése óta építkezési, felszerelési és egyéb rendkívüli kiadások miatt, és mivel a töké nagyobb részt csak részletekben és nem egy időben fizetett be, a töké megtámadta 3446 ft 66 kr. o. é. A lefolyt iskolai évben tanári fizetések és egyéb rendes szükségletekre utalványozva volt 2617 ft 62 1/2 kr. o. é. *)

A pénzalap ily állása mellett, miután a töké, — ha a jövő évre bevarandó részletek pontosan befizetnének — s a fennmaradt 3446 ft 66 kr. o. é., melylyel a töké megsorbillatott, visszatartatnék is, távol sem közelítene meg azon összeget, mely által még két tanárnak fizetése és a megnyitandó 8-dik osztály felszerelésére megkívánt költségek fedezve lehetnének, **) mely fájdalommal kényszerült a bizottmány, sőt önmaga is azon meggyőződésnek engedni, hogy a 8-dik osztályt a jövő évben megnyitani még nem lehet.

Vajha ezen csapás, mely tanintézetünket, s különösen azon 18 ifjút érte, kik hét évig folytatván itt tanulmányaikat, midőn a célt már elrendőzők valának, innen távozni kénytelenítették, hogy többen közülök szülőik szegénysége miatt a tudományos pályától végkép búcsút vegyenek, buzdítana föl más jövőket is újabb kegyes adakozásra, és szolgálna ösztönül arra, hogy ezen intézet nemcsak a jövőben nemcsak a megajánlott összegnek évi részletét igéreteik szerint, hanem — kiket isten annyi tehetséggel áldott meg — az egész ajánlatot fizessék, s ezáltal lehetségessé tegyék, hogy a pénzalap a kellő mértékű megújításra a 8-dik osztály is már a következő iskolai évben megnyitassék.

Egy nemzet érdeke forog kérdésben, melynek vallásossága, hazafiai érzülete és dicső történelmi mulja mellett elhagyatottsága és szegénysége oly ismeretes, egy nemzeté, mely megérdemli, hogy éljen és felvirágozzék. Tegyük meg azért mindent, a mit tehetünk, ha önmegtagadásunkkal is, s ne engedjük, hogy ezen intézetek megbukjanak, melyek áldásos működésüknek oly nyilvános jeleit adták; mert meg lehetünk győződve, hogy a közös édes haza oltárára rakjuk le filléreinket, midőn ily vérokon nép szellemi jólétét mozdítjuk elő áldozatainkkal.

Horváth Károly

igazgató-tanár.

Ujdonságok.

A helybeli casino e napokban kapta meg Pestről a megrendelt Széchenyi-képet. A művet Barabás mesteri ecsetje állítja elő, s a halhatlan halottat ifjkorából, diszöltözöttben szemlélte.

Stein könyvkereskedésében igen csinos Széchenyi-képeket kaphatni en minatur, Veres photographiája után. Árúk is oleső.

Nagy J. a. b. hazánkia, a híressé vált furulyavirtuóz itt van közöttünk, s külföldre indulása előtt hangversenyt szándékozik adni.

A Reményi hangversenyeire belépti jegyek, valamint a jeles művész arc képe s zeneszerzeményei Demjén László ur könyvkereskedésében kaphatók.

Mint biztosan halljuk: néhányan jeles színművészeink közül mint: Szathmári Károly, Szabó József, Gyulai Ferencz, Philippovics István és Takács Ádám tekintetbe véve a magyar drámai művészet mostoha állását, pangását, s látva azt, hogy az irány, melyet a magyar nemzet ohaft, tévesztve van, — egyesültek a csaknem elbukott drámai becs fölemelésére, a vidéki színészet lehető rendezésére, s minden erejüket nyíltan oda fordítandják, hogy a vidéki színészet számára egy jobb letet eszközöljenek, a visszaéléseket megszüntessék, a közönség tiszteletét kiérdemeljék, — szóval: legyen valahára egy consolidált társaság, a mely magáról, safrakodásáról és a nemzet iránti kötelezettségéről nyíltan számot tudjon adni. — Vajha ily igazán nemzeties elköteletség Kolozsvárt is lenne a drámai művészetnek megszilárdítója, mely innen mint központból aztán a haza más vidékeire is lövellene ki hatós sugárát.

E lap olvasói előtt érdekes fog lenni annak megértése, hogy hazánkban, s jelesen városunkban is a selyemtermelés terjedni kezd. A múlt évben két tanodában rendszeresen tanítottatott annak elméletét, az év első felében az eperfatermesztők kaptak serkentésül jutalmakat; pár hónappal ez előtt a sorok írója ismertette meg özv. Barabásné asszony iratkáját a selyembogarakkal való bánásról; e hónap 12-én éppen e naplói rovatban intézett felhívást a közönséghez Balogné asszony selyemtermelésdjének egy látogatója arra nézve, hogy a nevezett asszonyság a nyers és főtt gubók átutányosan beváltja, s tudatja, hogy ott a gyakorlati felvilágosításon és tanácson kívül a különféle gubókat is láthatni, azok kezeléséről hallhatni sat., jövőre nézve pedig a tisztelt asszonyság nevében ajánlatot tesz, csak nála található kínai tojások kaphatására nézve. Ez értesítéssel kapcsolatban e sorok írója is köztudomásra kívánja juttatni azt, hogy tisztelt fűszerkereskedő özvegy Barabás Károlyné asszonyság is azok között levén, a kik ez előtt pár évvel az erdélyi gazdas. egyesület közbenjárására eszközölt közönséges tanítás alkalmával azon egyesület által beállított rendes és gyakorlati tanító a selyem lemtolálását megtanulni szerencsések voltak: ezért való halálját jobban ki nem fejezheti, mintha ezenel minden érdekelteket felhív arra, hogy ötlet kül-szapanyutczai szállásán s. alatt a nap bármely részében reggeli 8-tól esteli 7 óráig fölkeresni szíveskedjenek a végre, hogy mind a nála meglévő gubó-fajták (számra 5—6 fajt), mind a bogarakkal való mostani bánást, mind végre a matóllást tetszősok szerint apróra megláthassák, s a két utósót szükség esetében megtanulják. Tisztelt asszonyság maga természetl másfél mázsa gubót, bevett természetl két mázsa, s a beváltás még jelenleg is folyamatban van, a nyers gubó folya átalatlatlanul 1 o. ért. forintot fizetett. Két matolán föl a munka; eddigelő haton tanulják, együtt kilenczen vannak elfoglalva, meglelt koruk és ifjak nagy kedvel folytatják a gyönyörű mesterséget. Személyesen jelen voltam magam is nem egy alkalommal a munka alatt. Látni kell e vidám arcokat, e villámsebes kézjárást, hallani a szíves és hazafias beszélgetést: „En ezen a vidéken fogom elterjeszteni, én meg a másikon a selyemtermelést, mely sok gyereknek és öregnek adunk elfoglaltatást, mely szép kontósokat fogunk viselni öntermesztett selymünkkel, mely nagy szolgálatot teszünk hazánkknak sat. Ezek s hasonló beszélgetések töltik be az időt! És a kis kamara már telik: itt száradnak, amott már matringokba fogják a szép és különféle finomságú selyemtermékek. A tisztelt asszonyságunk eladás végetti jó és egészséges tojás is lesz annak idejében, mind maga által természetl, mind megrendelés útján szerzett. A kiknek a selyemtermelés azon legnehezebb ágát, mely miatt Erdélyben az utósó évtized alatt ez iparág fennakadott volt, melynek titkát némelyek 200—300 p. forintért sem akarták másokkal közölni, kedvök lenne e czikk író által megnevezett hazafias lelkű asszonyságnál az idej matolálás ideje alatt könnyen elsajátíthatják. Vajha minél több látogatóban ébredjen föl a vágy e ritkán kínálkozó alkalmat megragadni. A beváltott gubók és lemtolált selyem mennyiségéről majd annak beveződésekor.

** A forradalom alatt 1848 és 49-ben Magyarországon elszedett magántulajdonu fegyverek — mint több lap írja — vissza fognak adni tulajdonosaiknak. Belsőből már is több mint 500 darab ilyen fegyver szállított Győrre és környékére. A fegyverek, s tulajdonosainak névjegyzéke lehetővé teszi azok visszaszolgáltatását.

** Szászvároson közelebből hat egyénre mondatott ki rögtönítéletileg a kötél általi kivégeztetés.

** Erdélyből e napokban ismét 900,000 ft értékű ezüst érkezett Bécsbe 88 hordóban.

— Bécs, jul. 19. A mai rendkívüli birodalmi tanácsülésben következő császári üzenet adatott át a birodalmi tanácsnak: „Elhatároztam jövőre új adók és költségek behozatalt, továbbá a fennálló adók és járadékok felemelését, az egyenes és fogyasztási adók és jogügyleti sat járadékokra nézve, végre új kölcsön felvételét, megerősített birodalmi tanácsom beleegyezésével elrendelni.“

— Bécs jul. 20. Egy, Baden-Badenből a porosz regensherczegből ő felségéhez az osztrák császárhoz érkezett iratra, a császár összejevetelre hivta fel a herceget, mely találkozás f. hó 25-én a regensherczeg választása szerint, Teplitzben fog végbemenni. Több helybeli lap állítása szerint, az osztrák császár s a porosz regensherczeg találkozásán, több német fejedelem, nevezetesen a szász és bajor királyok is jelen lesznek; a császárt gróf Rechberg fogja kísérni.

— Székely-Keresztúrról, egy minden nemzeti ügynek tetteles előmozdítója ama tudósítást vettük, hogy az ottan pár hét óta működő színház-társulat és érdemes igazgatója Nagy Mihály ur a helybeli előkelők kívánsága következtében az erdélyi nemzeti színház alapítóje gyarapítására egy ideiglenesen állított színben előadást rendezett, melyen a társulat kitűnő igekeztele versenyelt a czél szentsége által, a legnagyobb eső daczára az egész vidékről besereglett nagyszámú közönség buzgó részvétellel, elannyira, hogy a költségek levonásával a kijelölt czélra tuttelg adatott, sőt rendeltetése helyére már be is érkezett alapítványi összeg tesz 44 o. é. forint és 80 kr. Ezen vándor társulatnak készsége — jegyzi meg a tudósító ur — melylyel az illetők felhívását fogadták, eszébe juttatja azon pesti napszámot, ki a pesti nemzeti színház építések, egybe nem lévén, feleségével együtt egy heit ingyen napszámkodását ajánla fel, hogy ő is be-folyhasson ezen szép nemzeti intézvény létesítésére. Szép, valóban szép! E tett egyformán szépen jellemzi a társulatot, mint a keresztúrvideki közönséget: amarról tanúsítja azt, hogy az pályája fontosságát ismeri s becsúl, erről ez alkalommal is nyilván hirdeti, hogy szívéhez mindaz szorosan van forrva, mi hazai, nemzeti és közgyi nevet visel. Mi lelkünkkel kívánunk erőt és gyarapodást ama vidék mozgatójának, a tisztelt társulatnak és hazafias érzésű székely közönségnek.

— Beküldetett szerkesztőségünkhöz: „Ösapánk“ Eredeti csardás, szerző Rác Fabián. Nákó grófnő hírs darataja. Ára 70 uj kr. Kapható Demjén László központi könyvkereskedésében.

** Az „Oesterr. Ztg.“ idei 149-dik számában egy „a birodalom keleti részéről“ czimú czikk jelent meg, a melyet a brassói német újság bécsi levelezője teljesen méltányol. Igen helyes irányu czikk az — ugymond. — A szászok Erdélyben már történelmi rendeltetésük és több százados szabad polgári fejlődésüknek fogva hivatva vannak, a birodalom keleti részén a művelődés és erkölcsiség zászlóját előlívni, s következőleg egy a szó legjobb értelmében a közvélemény által támogatott kormányra hatni. Történelmi hagyományaikhoz lennének hűlenek, ha a separatismus karjaiba akarnák vetni magukat. Igen jöttevő érzés tehát, hogy a segesvári község helyes felfogásával annak, miszerint a német garmat Erdélyben és egy német szellemű egységes Ausztriában virágozhat, ismeretes e emlékiratban mindenekelőtt egy általános képviselőre tett vonatkozást Ausztria központján, s az országos alkotmányt csak mint másodrangú dolgot említ. Szintoly helyes, hogy a székelyi tudósító, alapos megfontolás alá véve, miszerint egy általános erdélyi országgyűlés, harminő képviselői alapján nyugodjék is, nem szolgálja a németiség üdvére, amaz 1850 febr. 8 diki emlékiratra tér vissza, a mely egy saját szász országgyűlést és szász területnek a korona tartományai közé leendő különös felvételét tartá kiindulási szempontul. Megvagyok győződve, hogy ma is ez a szászok valódi programja. Ez emlékirat tehát mutatis mutandis ismét tárgyalás alá veendő. Ha ez történik, és pedig azon szívvassággal, a mi a német tulajdon, akkor a német polgárelemnek a birodalom keleti szélén az újjászülés, az erkölcsi és politikai emelkedés üdvös korszaka, hogy ismét megnyíl. — Szükségesnek tartók e sorokata „Kronstädter Ztg.“-ból lefordítani, s a magyar közönség elibe bocsátani. Az említett lap semmi megjegyzést nem tesz rá, hanem

*) Tekintetbe veendő, hogy a norm. tanítók egyenkint csak 100 ft, a tanító-képezde igazgató-tanára és a gym. tanárok csak 420 ft fizetést huznak, s az utóbbiak nem élvezhetik azon fizetés-pótlékot, melylyel a nyilvános iskolák fizetett munkatársai közelebből megörvendeztetek.

**) Nem is említye, hogy a f. évben a pénztár számára egy alkalmas szobát kelle felszerelni, s a nemzeti kincset egy több száz ft-ra megnöztiz- és feltérő ellen biztosított székény megszerzése által kell mind előbb biztosítani.

rögtön utána közli a horvátországi új bán beszédét, melyben ő exclaj a horvátokat biztosítja, hogy legfőbb óhajása d csőelő-de, a halhatatlan emlékü, ban Jellacius nyomdokain haladni.

** Nagy-Kikindáról írják a „Fortschritt“-nak, hogy mindazon hírek, a mik egy a szerbek és magyarok közt f. hó 7-dikén N.-Becsen a közösi jegyző által előidézett összehútközésről keringtek, alaptalanok. „Azon törekedtek volna némelyek, hogy a két derek nemzet közti egyetértést megzavarják; mondták, hogy elhatározott volt: a magyar ruhákat megégetni, a magyarság ellen minden erővel fellépni, s a többi szlávokat is felhívni, hogy e példát kövessék stb. Szó se igaz az egészről! Egy kis verekedés volt Nagy-Becsen, a mit a korcsmábolitason hazatérő jegyző idézett elő, a ki a „vadráczokat“ fenyegette, holott maga se magyar, hanem szláv, valamint e felvilágosított adó levelező is. „Ausztria jóllétének nincsenek nagyobb ellen-ei — mond a bécsi szerk. — mint amaz átkozott lelkek, a kik mindig kések a meghasonlás előidézésére!“

— A „Pesti Napló“ közkezdességu külföldi vezércikkirőját, Falk Miksát, velős és szabadelvű irodalmi működésért az abonyi kaszinó közgyűlése köszönő-levéllal tisztelte meg.

— Sajtó alatt vannak Bécsben Frankenberg Adolf „Öszinte vallomásai.“ Ez érdekes önéletrajtot, mely memoire-szegény irodalmunkban valóságos tüneménynek nevezhető, előre is ajánljuk az olvasó közönség figyelmébe.

** Pesti lapok írják, hogy gróf Wass Ádám né olasz-szági utazása nem sokára meg fog jelenni, s minthogy szép lelkű költőnk Izidor a egészségi szempontból Olaszországba utazott, hozzátézik, hogy tőle érdekes irányrajzokat várhatunk.

♣ Heszler magyar dalszintársulata Zágrábban, Horvátország fővárosában aratja a babérokat. Az első előadásról így ír a P. N. levelezője: „A színház megtelt; adták Ernánit. A válogatott közönség nagyobb részint nemzeti öltözetben volt; különösen a hölgyek magyar fejkötőben és partában díszeltek, a melyről a horvát nemzeti szín szalagjai csüngtek. Az új bán ő exciája is jelen volt, s ugy látszott, megnyerte tetszését az előadás, mert több ízben tapsolt. A közönség kifogyhatatlan volt a zivókóban és éljenekben, a melyek nem annyira az előadást, mint a magyar színészeket illették.“

♣ Hegedűs Lajos, a pesti nemzeti színház tagja, a „Bibor és gyász“, „Hazatértek“ szerzője meghalt. Neje szerencsétlen halála óta buskomolyság lepte volt meg.

♣ Színházi híreinket még azzal toldjuk meg, hogy a pesti nemzeti színház igazgatójának Dobsa Lajost nevezik a lapok.

♣ Sárközy zene-kara Bécsben hallatja magát, hogy igen jó hatással, képzelhetni.

— Az evang. bányakerületnek Pesten f. hó 17-én tartott gyűlésén a nevezett kerület községei Székács József pesti lelkész urat választották meg superintendenssé.

** A Székesfehérváron felállítandó Vörösmarty-szoborra eddig már 8000 frtnyi összeg gyűlt össze. A lelkes fehérváriak több más nagy magyarnak is, mint Hunyady János, Szilágyi Mihály, Verbőczy István stb. emlékszóbrotszándékoznak emelni.

** Huszár Kálmán bonyi birtokos (meghalt f. hó 9-én), végrendeletében a következő hagyományokat tette: a pápai ref. főiskolának 20,000 ft. a m. akadémának 10,000, a színházi nyugdíjintézetnek 10,000, a bonyi ref. gyülekezetnek 10,000 ft.

♣ A zsendár-ezredek száma leapasztásával a uszti létszám is felére fog szállni. A számfelveti tisztek újból azon ezredekhez mennek vissza, a melyekből álléptek volt.

— Gyűjtemet egész tisztelettel kérem fel, hogy „Régi képek a krónikás könyvekkel“ című történelmi elbeszéléssimre az előfizetési határidő e f. hó végéig elteljen, megrendeléseiket mielőbb megfenni sziveskedjenek akár nálam alólírtal, akár t. Demjén László ur mint bizományosomál Kolozs-várt. Előfizetési ár 1 új forint. Torda július 19-ik 1860.

Papp Miklós.

Politikai hírek.

— Páris, jul. 19. A „Moniteur“ a szultánnak egy iratát közli, mely a császárhoz van intézve. Ez iratban a szultán folteszi, hogy a császár ismeri a szyriai események fölött érzett fájdalmát; igéri aztán a rend és biztonság helyreállítását, a bü-nösök megbüntetését s igazságszolgáltatást mindenkinek.

— Favre Gyula 11-én a törvényhozó testület előtt, a budgetárgyaláskor nevezetes beszédet tartott, melyben a kormányt egyenesen szemérettel vette, hogy hűtlen lett az 1789-i elvekhez. Ezen elvek: polgári szabadság, sajtószabadság, gyű-lekeztetési, választási szabadság s a hivatalnokok felelőssége. Sajtó-összevetelési vála-zítás-szabadságrol azonban szó sincs, s a hivatalnokok ugy bannak az emberekkel, mint alárendelt lényekkel. A magyar nemzet, oly rendszert, mint a most uralkodó, nem sokáig tűrhet, a nélkül, hogy melyen meg ne sértsék. Ha komoly elégedetlenség nem léteznék, ugy helyére — s ez talán még nagyobb szerencsétlenség lenne — teljes közönyös-ség lépne. Akkor azian nagy veszélytől tarthatni. A szerencsétlenség napján, azon napon, melyen a nemzet látná, hogy politi-ka-i rend helyett csak egy személyiség állt fenn körében, smost ez is eltűnt, — az első legügyeseb kalandor áldozatát esmét. A közírtársági Franciaország kétszer verte vissza az invasiót; az első császárság alatt Franciaország kétszer ársztattott el az ellenség által. Ebből azt a következtetést vonja, hogy csak szabad népek lehetnek erősek

— „Mi a célja a chinai háborúnak?“ kérdi a „Times.“ „A nemzeti érdekekban áll, hogy China mindenki szá-mára megnyitassék, hogy a chinaiak barátaink és vevőink le-gyenek, s hogy megalkodott szarnokaiknak megmutassák, hogy tudjuk náluk nélkül is kivinni szerződésileg biztosított jogainkat, s kereskedést folytatni azokkal, kik velünk keres-ke dni óhajtanak. Nézetünk szerint ez az egyetlen ésszerű célja a háborúnak, s ezen cél elérésére csak egyetlen út vezet. Késedelem nélkül Peking ellen kell nyomolni, mi nekünk bizo-nyosan jelentékeny ellenállás nélkül sikerülni is fog, és ott a szerződések aláírását és szentesítését keresztüvinni.

— A keresztény hatalmasságok, kik Szzyriában egy-előre csak néző szerepet akartak vinni, a török seregre bizván a lázadás lecsönvésését, aligha be nem avatkoznak tettleg is.

A damaszki események mutatják, hogy a harc a kiter-jedés által elfajult — a keresztények és mohamedánok közötti harczára. Ujjab sürgönyeink még közölnek egy két részletet a damaszki eseményekről, melyek még tán sajnosabbakká válnak a törökre, mint a mily sajnósak a keresztényekre nézve. Most már többé nem haszlatlan izgatnak a lapok a keresztényi kormá-nyok tetleges beavatkozása mellett. A „Times“; mely még a damaszki eseményekről nem értesült volt, egy legújabb cik-kében még csak arra buzdítja a hatalmakat, hogy a török kormá-nyot szorítsák szigorúban, erősebb föllepésre, habár elis-meri, mily számos bonyodalom bénítja a török kormányzatot. Ime elmékedései:

„Tagadhatatlan, nagy szerencsétlenség a török kormányra nézve, hogy a biradalom egyik részében folyvást a kereszté-nyekre, a másikkban a mozlimokra kell folyvást. Musurus ur elmondá I. J. Russellnek, mint kellett a török sereget a biradal-um éjszaki tartományaiában, Bosniában, Hercegovinában és Bulgáriában tartani, mivel ez oldalon felték a veszélytől; s így történt, hogy a libanoni harc kitorése alkalmával, a mint mon-dják, nem vala több 400 katonánál Szzyriában. Nem tudjuk mi bizonyos ez állításban, de nincs benne kétség, hogy a török bi-radalom állapotja hosszában és szelében olyan, hogy a kormá-nyának minden rendelkezése alatt álló katonájára szüksége van. — A szultán államai két nagy világörész közötti határt ké-peznek. A török biradalom heterogén nemzetiségekből és or-zásgokból van osszerakva s ezen forrongó lombikban az indu-latok minden neme szakadatlanul buzog. A népek nagy része gyűlöli a kormányt, s csaknem mindenki gyűlöli egymást. Ma-gok a mohamedán népek, kik a fejedelemszemélyt tiszteltben tartják, gyakran hajlandók ellenkezni vele s meg is tettek még közelebbi időkben is. A keresztények éjszakon, a szerbek, mon-tenegróiak és mások nem palástolják rossz akaratukat. Magok a keresztény egyházak épp annyira, sőt még inkább meghason-lottak egymás közt, mint a törökök. — A poria a viszáldokás ezen sok elemei közt kénytelen fönttartani a rendet, a meny-nyire hatalmában áll. A szultánt a békekötések kényszerítik a keresztények oltalmára a mohamedánok ellen, a mohamedánokat pedig, vagy inkább a mohamedán uralkodást a keresztények ellen. Sereget kell tartania a Dunánál, hogy féken tartsa a nép lázongó hajlamát elejét vegye az orosz vélt celszövényeknek; de ugyannekor vigyázni kell, hogy az egész Ázsiában egy gö-rög-latin (katholikus), örmény, maronita vagy khaldéai is sem-mit se szenvedjen a vallásos fanatizmus miatt. Így erős had-sereget kell tartania, az utóbbi háboru okozta kimerültség da-cára. Számos éven át kell tartatania e sereget, pedig kívülről nem fenyegette veszély. Szerencse, hogy a biradalom igen al-kalmas a vízi közlekedésre, s a gőz segédelmével minden tájra könnyen lehet szállítani a segítséget. Most Szzyriában szükséges ez. Anglia segíthet az átszállításban; de sürgőnie kell a rögtöni küldést.“

— Az Observer ezeket írja: „Nagy tévedés azt mondani, hogy a druzok mohamedánok; ők inkább pogányok, s arany borjút imádnak, még pedig valóságos, nem azon értelemben, mint ezen kifjezés citypolgárainka fogni szokták. A maroniták keresztény felekezettel képeznek, de igen gyanus s hete-rodox jelleggel. Valaki ujabbant azt írta a maronitákról, hogy ha ők keresztények, akkor mi nem vagyunk azok. S ők mégis, azon ürügy alatt, hogy a keresztény hitet vallják, Franciaor-szág kegyével boldogittatnak, mely őket saját czéljaira kizsák-mányolja. Ezuttal ők huzták a rövidet. De megnyugtató-sunkra szolgálhat annak tudása, hogy ezen viszály valószínűleg semmiféle európai bonyodalom előidézeni nem fog, és hogy a különféle nagyhatalmak lépéseket tettek, a tengerparti keresz-tények megvédésére. Husz év, vagyis a szyriai s egyiptomi kér-dések eligazítása óta, pihentek az egyenletlenségek, s a béke csodálatos korszaka uralkodott itten.“

— Nápolyban szintugy mint Szicziáliában ez idő szerint a légkör rekkenő meleg. Minden oda mutat, hogy még a há-borgó tüzelemnek jelentékeny kitorése várható. E közben az olasz küzdelem diplomatiái oldala veszi igénybe a főerde-keket. Egyelőre azonban csak annyit tudunk: hogy La Greca marqu s nápolyi miniszter Párisba érkezett; hogy Manna és Winspeare Turinban vannak; s hogy Depretis Sziczi-áliába indult előtt kihallgatáson volt Victor Emanuelnél s Cavour és Farinallé elnökezetletet tartott. A nem mindig jólértésűlő „Courier du Dimeanche“ közzété tesz a Nápoly és Turin közti alkudozások stadiumáról: „Victor Ema-nuel nem fogná a nápolyi királynak minden birtokát biztosítni (azt kívánja Nápoly) és II. Ferenc nem igrékeznék Szicziáliát fegyvererővel újból visszahódítani. Ellenben Cavour gróf arra kotelezt magat, hogy a Szicziáliába való szállításokat megaka-dalyozza, Garibaldi pedig ezáltal kényszerítse arra, hogy Szic-ziáliát hagyja els vonuljon vissza Amerikában, Martino ná-polyi miniszter kinyilatkoztatta a francia követnek, hogy az ő királyja kész volna Szicziáli birtokáról lemondani, azon feltétel alatt, hogy az ő dynastiájának egyik tagja lehessen az új trónon.“

Csaknem oly fontos mint Nápolynak Szárdiniához való állása, Garibaldi-nak Cavourhoz viszonya, mely a mint látszik a piemonti premier meghitje La farinának elfogatása s kiutasítása által keményen meg lön rendítve. Párisi levelek szerint a diktátor ezen lépésre azáltal lett volna inditva, hogy értesült arról, mikép La farinának rendeltetése volna őt a legelső alkalommal kipótolni és mindennemű felhatalmazással el lett volna látva, hogy az annexio feletti szavazás megtörtén-tével a legfőbb hatalmat azonnal átvehesse. E kívül még más félreértésekről is beszélnek, mik a diktátor és a piemonti kormá-ny közti történetek volna.

— Honnan kapja Garibaldi az ágyuka? E kér-désre mngfelel a következő levél: „Genua jul. 5-én. Ember még ilyet nem hallott! Junius ők utolsó napján éjjel a királyi arzenálból 48 roppant nagy s hajóra való ágyut elloptak! Egy ily ágyu 30 mázsát nyom. Másnap a genuai erődök egyikének bástyájáról 8 ágyu egy eltűnt, mintha csak a föld nyelte volna el. Julius 4-én magam láttam, hogy az utczán 2 ágyut polgári öltözetű egyének vittek a tengerpart felé. A Conegianno melletti lőpor-tornyot minden éjjel kirabolják, s az a különös a do-logban, hogy minél több lőport hordanak eléjjel a tolvajok, an-nál nagyobb serénységgel dolgoznak a gyárak, s vizsik a kőszleteket e toronyba, mely annyira ki van téve az ugy neve-zett rablók megtámadásának.“

Hogy körülbelül 10,000 fegyveres Genuából Szicziáliába utazott, egészen bizonyos, s ha a fenebbi levél, mely az ágyuk és lőporkészletek eltűnéséről szól, csak felében is igaz; való-ban nem lehet érteni, mért nem veti le már egyszer a piemonti kormány alkalmatlan álarczát, s mondaná ki, hogy mindenben a mi történik, ő a főmester; ugy is ország-világ régen tudja.

Garibaldi-nak hajóhada is van. Az eddigi tudó-sítások szerint Garibaldi 8 nagy gőzhajóval rendelkezhetett. Ezeken kívül utban van Amerikából Szicziáliá felé 5 szép új gőzös. Két más ily hajót a diktátor Parker nevű angoltól Liver-poolból vásárolt.

— Cavour helyzetéről Garibaldi ellenében, a „Daily News“ turini tevezője, következőkép ír: „A Cavour és Garibaldi közötti vetélykedés költött dolog. Garibaldi jól tudja barmennyire bántotta is Nizza átengedése, hogy Cavour azon egyetlen diplomatája Olaszországnak, ki az ő eszméit szereti, és nem szenved a diplomaták rendes nyavalyájában, a pedans lassúságban. E két férfiú közt még szorosabb barátság keres-hető, mindkettőjüknek egyiránt nagy ragaszkodásában Victor Emanuel király személyéhez, ki a legközelebbi olasz hadjárat óta oly nagy vonzalmat érez Garibaldi iránt, hogy csak nem régiben is, „az én legkedvesebb barátom“ néven említi. „Ugyan-azon levelező, a nápolyi szövetséget illetőleg, Cavour grófnak következő, bizalmas körben nyilvánított nézetét közli: „Ha a nápolyi király csakugyan oly loyális érzelmű, mint mondják, akkor ám legyen. Ő most alkotmányos fejedelem, és mint ilyen, csak törvényes úton kinevezett minis-tere által tehet valamit. Az alkotmányos miniszternek azonban nemcsak királyi kineve-zésre, hanem parlamenti többségre is van szüksége. Addig te-hat nem kezdhetünk vele semmit sem, míg nem tudjuk, hogy a parlament, vagyis az ország nagyobb része, pártján van-e. Majd ha egy nápolyi parlament II. Ferenc király miniszterének bi-zalmat szavaz, mint velünk történt, midőn senatorok és képviselők 150 millió franknyi kölcsönt megszavazták, akkor fogjuk tárgyalni a szövetség feltételeit. Most még minden terv elha-markodott, s minden vita felesleges volna.“ Mitán pedig a ná-polyi parlament szeptember előtt nem ül össze, Cavour gróf két hónapi időt nyert. Turini tudósítók jelentették, hogy Szicziáliába 1000 görög katona érkezett. Mint görög lapokból értesülünk, itt nem rendes katonaság van szóban, hanem görög önkényes-keket, kiket Karatassos ezredes, a görög szabadságharbu egyik legismertebb palikárja, az archipelagus szigetein toborzott, s pedig „az athenai hatóságok figyelemztetése ellenére.“ Egyéb-iránt a görög ifjuság között roppant lelkesedés nyilatkozik Ga-ribaldi iránt.

— Nápolyban a szabadelvű választmány kö-vetkező utasítást köröztet:

„Tartózkodás, mig Garibaldi cselekvésre jelt ad! A ma-gaviselet, melyet legújabbban tanusítottatok, mutatja, hogy ti megérdemlitek, szabadokká lenni. — Az ország nevében köszö-netet mond nektek a választmány; de gondjátok meg, hogy mitsem használ, okosaknak lenni, ha az ildomosságban nem vagytok kitartók. Térjete ki, mi mint eddig, minden fekteléség-nek, melyre a gonoszok elcsábítani akarának. Becsüljétek és szeressétek a hadsereget, ezen testvéreitekből álló hadsereget, melyet a fenséges Garibaldi maga, vitőznek dicserő.“

— Brennier a Garibaldi és La Farina közti szakadást, ugy tekinti, mint kedvező előjel a Nápoly és Piemont közt létre jovendő szövetségre nézve, mig ellenkezőleg palermoi levelek azt állítják, hogy a Crispi-féle párt győzelme La Farina fő-lött, egyuttal a háborút könnyörtelenül folytatni akaró párt győ-zelme is. „Lehet“ mondá Garibaldi, „hogy Nápolyban sirunk találjuk: de lehetetlen, hogy függetlenségi harcunkban feluton megállapodjunk: igen, ha a Bourbonok ma kikáltanak a kö-ztársaságot, még is kikellene menniök az országból. A nápolyi hadsereget most háromfelől is csábítják, az absolutizmus érde-kében a Camarilla, mely Garibaldi radicalizmusával ijesztget: a radikál unionisták, kik a Szárdiniához csatlakozás mellett, de az azzal való szövetség ellen vannak; s végre a mérsékelték, kik Szárdiniával szövetséget, és Ausztria ellen háborút óhajta-nak, hogy Nápoly önállóságát megmentsék. A nápolyi új rend-őrönök igen fennhangosan beszél, s a Spinelli miniszterium csod-át tenni vél, „ha a királyt reggeltől estig száz meg száz ok-mánnyal ostromolja, mig a király azt hiszi, hogy óriási mun-kát végzett, ha tíz okmányt aláír és a többi félre tolja.“ Így jellemzi a helyzetet az „Independance Belge“ egyik vérmesre-műyű tudósítója: hiszi, hogy a dynastiát még meg lehet men-teni, azonban hozzá teszi: „Nem szeretnék most nápolyi király lenni!“

— Garibaldi a „Veloce“ fedezetén volt, s következő beszédet tartott: „Olasz katonák és tengerészek! Ti nemes példát mutattatok, midőn az olasz nemzet zászlója alá szegőd-tetek. Ily emberek által mint ti, fogja Olaszország, azon Olasz-ország, melyet eddig az idegenek lábál tapostak, mely a hatal-mak játékszere, s becsvágyuk véres csatamezeje volt, elfoglalni azon polcot, mely őt Európa nagy nemzetei között megilleti. Senkisé meg fogja tőlünk többé elvitatni ezen földet, mely ezentel a külföld sértő szánalma helyett annak bámulatát fogja felidőzni. Ti most a mi családunkhoz tartoztok: s a nemzet nevében mely köszönetet mondok nektek. Kész vagyok mindnyájatokért, és családaitokért mindent tenni, mire tán szükségtek van. Ha va-laki közületek, — mit nem hiszek — viszatérni akar, nem akadályozom, ha maradni akartok, ugy tekintelek mint a hazá-nk érdemeikkel rakott fiait.“ San Cataldo, ki már Párisba érkezett, utasítást kapott, kijelenteni a császárnak, hogy „Ga-ribaldi nem nyugszik addig, mig a Bourbonokat Nápolyból el nem őrzi.“ Cavour gróf intézkedett, hogy Garibaldi részére a tobor-zások ezután ne nyilvánosan történjenek: azt azonban nem akadályozhatja, hogy az önkényesek tömegesen ne töluljanak zászlói alá.

Garibaldi azon kiáltványában, melyet Tüköry ezredes ha-lála alkalmából tett közzé, többi közt ez áll: „A szabad Italia felelős e halálért. Igen, az olaszok e hőselekk vértanu sirjára esküsznek hogy a testvérvért vérről fizetik vissza!“

Milano, jul. 19. A mai „Perseveranza“ szerint folyó hó 15-én este Nápolyban a királyi garda és a nép közt össze-ütközés történt, melynek következtében többen meghaltak és sebesültek. A vizsgálat ez iránt megkezdett. A király meglá-togatta a katonai laktanyákat s erőlyesen beszélt. A helyőrség letette az esküt az alkotmányra.

— Beyrut, jun. 21. Izmail pasa megérkezvén Beyruthba, hosszas értekezletet tartott a francia hajóparancsnokkal. Junius 26-dikán több török tisztet hivott magához, s erősen rőtta meg magukviselését az utóbbi zavarokban; aztán hivatá a főbb polgári tisztviselőket, kiket keményen megdorgált s kettőt közülök, a kire bizonyságot, hogy a keresztények ellen pártoskodtak, az ott állomásozó török hajóra vitetett. Mondják határozottan, hogy nyomozását folytatandja és kellő szigorral fog eljárni. — Nem lehet nem helyeselni Izmail pasa eljárását, mondja a „Patrie” levelezője; Karsz védelmezője emberséges és fölvilágosodott férfi. Fuad pasa, ki mint rendkívüli kormánybiztos megy oda, hasonló elvű. Csak hogy az alárendelt hivatalnokok és parancsnokok egészen más bordában szötte emberek. Beyruthban megszűnt volt az aggodalom, mihelyt a francia hajóhad-parancsnok katonákat szállított ki, a kiket eleinte a mozlimok rossz szemmel néztek, de azután meghunyászkodtak előttük. A „Zenobie” francia gőzösre mindenkor küldenek a katolikus lakosok köszönő adresseket III. Napoleonhoz, írja a francia félhivatalos lap. Mindenik tudja, hogy mihelyt Franciaország bele szól a dologba, állapotok megváltoznak. Fuad pasa is elindult már Konstantinápolyból Szíriába az Edriné gőzkorvetten.

Ujabbak. — Páris, jul. 19. Ma a „Moniteur” egy a szultán által Napoleon császárhoz intézett iratnak tartalmát hozza. A szultán előre fölteszi, hogy a császár tudja, minő fajdalommal értesült ő (a szultán) a szíriai eseményekről. Ő minden erejét arra használja föl, hogy ott a rend s biztonság ismét helyreálltassék, a véteksek — bárkik legyenek is azok — szigorúan megbüntettessenek, s mindenkinek igazság szolgáltatassék. Nehogy a török kormány szándékai iránt valamely kétség maradjon, ő Fuad pasát, kinek elvei a császár előtt ismeretesek, bízta meg ezen küldetéssel.

Páris, jul. 30. Ma a „Moniteur” jelenti: A szíriai sajnós események tekintetéből, melyek Európában oly mély fölindulást idéznek elő, a császár kormánya saját nézeteiről (impressions) tüstént értesíté a többi kabineteket s a portát, s a körülmények által kívánt rendszabályok közös elfogadtatását (adoption) eszközölte ki.

Páris, julius 20. Ma a „Patrie” azt állítja, mikép a portával egyetértőleg igen erősen intézkedések tételnek arra nézve, hogy a szíriai keresztényeknek segély nyujtassék.

Az onnan érkezett tudósítások igen komolyak. Beyruthban nagy aggodalom uralkodik 45,000 keresztény sorsa miatt, kik Keszruan déli részében, a drúzok s ezeknek szövetségesei által körülvéve tartatnak.

Páris, julius 21. A „Constitutionnel”-ben Grandguillot-nak egy cikke Szíriába legközelebb történendő csapat-küldést helyez kilátásba.

— Marseille, julius 20. A touloni kikötőben tíz nagy szállító-hajó készül elindulásra. Trochu több ideérkezett. Osmont tábornoki ezredes ma Beyruthba utazott el; az expeditionális hadtest élmezőjé fölügyelője holnapután induland el.

— Beyrut, jun. 28. Mint a „Daily News”-nak írják, noha a beyruti kikötőben több külfatalmasságok hajói állomásoznak, a muzulmánok nem hagyják magokat visszatartóztatni a keresztények ellen minden lehető kegyetlenségtől. A francia consul a szerail kapujánál meztelen karddal fenyegettetett, midőn a helytartóhoz sietett, hogy a kihágások ellen intézkedéseket tegyen. Egy angolra, ki az utcákon átvagolt, pisztolylövés történt; hasonló merénylet intézettek egy angol tengerész tiszttel ellen is. Szerencsére Konstantinápolyból török erősítés érkezett az erősen Izmail pasa alatt, ki még az „Exmouth” hajó kapitánya által is támogatott. A belföldi keresztények kevés bizalommal viseltetnek a török csapatok irányában, mint a kik egy napon át gyakran ellenségeikkel közösen működtek. — Hogy mily nagy a rémület, kitűnik azon körülményből, miszerint a lakosok a maguk oltalmazása végett a residensek házaiba s a hajókra menekültek. A helyi kormány tehetetlen volt; noha 2500 emberrel rendelkezett s ezenkívül még 1300 európai hívatott elő a hadhajókról, mégis 300 fanatikus török által terrorizáltak hagya magát. A hol valamely keresztény fegyveresen mutatkozott, a török rendőrség által mindjárt lefegyvereztetett s csak ama csoportok kóboroltak bántatlanul től talpig fölügyelvek. — Később a Libanonról is számos drúzcsapatok érkeztek, kik még a megölt keresztények vérével voltak bemoskolva s a muzulmánok által nagy kitüntetéssel fogadtattak. Mindegyik drúzunk, ki azzal kérkedett, hogy keresztényt öli meg, fegyvere virágokkal díszített föl. Ezen események alatt a török hatóságok tétlenek maradtak. Ugyanez a „Garnet”, „Mohawk” angol hajók Sidonból s Damorból megérkeztek, a drúzok öldöklése elől megmenekült nők s gyermekekkel. Ezen két hajó 23-tól 26-ig nem kevesebb mint 2200 szegény teremtményt mentett meg a való-

színű legkegyetlenebb haláltól. Azonban noha itt egy hadihajó is állomásozott, a török kormány csak egyetlen naszádot sem küldött el Sidon felé az áldozatok megmentése s fölvétele végett. Ellenkezőleg, midőn a „Mohawk” a szerencsétleneket kiszállította, a város ideiglenes kormányzója még elég szemtelen volt azt követelni, hogy az ne történjék meg; nehogy a muzulmánok fölzigzattassanak. — Paynter kapitány azonban azt válaszolá, hogy ezt mégis megteendő, ha szinte ennek az „Exmouth” ágyúzása közt kellene is történnie.

— Milanó, jul. 20. A „Perseveranza” szerint Goyon tábornoknak Rámából visszahívását bizonyosnak tartják; az G r a m m o n t herceget indítványozására fogna történni. Miután több francia csapatostályoknak legközelebb történendő elátározása által a római helyőrség egy dandarra szállítottatik le, a parancsnokság hihetőleg a francia törparancsnokra fog átruháztatni.

— Genua, jul. 19. Nápolyból kelt tudósítások szerint a királyi testőrség el fog távolittatni.

— Berlin, jul. 19. A „Preus. Ztg.” a Teplitzben leendő fejedelmi találkozásról így nyilatkozik:

„Mintán már régebb idő óta nagyobb közlekedés mutatkozik a bécsi és berlini kabinetek között, e napokban újabb lépés tétellett ezen ösvényen. Ferencz József Császár Ő Felsége sajátkezü levélben fejezte ki azon sürős óhaját, ő kir. fenségével a regens herceggel személyesen találkozhatni. A találkozás helyének kijelölését a Császár a regens-hercegre hagyta. A regens-herceg a németszövetség ezen kitűnő tagja irányában úgy vélekedék, hogy a találkozás helyének szabadon ráhagyott megválasztásában előékenynek kell lennie. A regens-herceg olyan helyet választott, melynek lakói III. Frigyes Vilmos király iránti ragaszkodásukat oly sokféleképp tanúsítják, melyhez a boldogult főiségre vonatkozó annyi emlék van köztve, — ugyan is Teplitz fűrdőhelyet. Remélhetjük, hogy a két hatalmas uralkodó találkozás, — mely f. hó 26-kán fog megtörténni — a német hazának csak üdvére foghat szolgálni.”

Bécsi börze. Jul. 21-kén: Nemzeti kölcsön 80.15. Metalliques 5 pontes 70.10. — Urbéri papírok: magyar 73.50. erdélyi 69.25. Bankrézvény 843. Korona 17.46. Cs. k. arany 6.03. Ezüst 26.

T. és felelős szerkesztő DÖZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1027)
Sz. 380.—1860.

Hirdetés.

A m. cs. kir. helytartóság folyó év június 6-án 10,764 szám alatt PERSIÁN MÁRTONT és MÜNSTER EDIT, a kolozsvári piaczen pénz-váltó- és áru-alkuszoknak nevezvén ki az illetők az alkusz-esküt azon hó 12-kén letették és működéseiket megkezdtek, a mi ezennel közírhre tételük.

Kolozsvárt, jul. 23-án, 1860.

A kereskedelmi és iparkamarától.

(1028)

A kolozsvári cs. kir. megyei törvényszék egy a gróf Bánffy József hagyatékához tartozó, s 450 o. é. forintra becsült arany szelencze szabad elárverezését megengedvén, e végett 1860 aug. 9 ke d. e. 10 óra tűzetik ki határidőül, miről a venni szándékozók azon megjegyzéssel értesítettek, hogy az arany szelencze az itteni hivatalnál és csak a kikiáltási áron felül rögtöni készpénz-fizetés mellett fog átbocsátatni.

Kolozsvárt, jul. 12-én, 1860.

A cs. kir. megyei törvényszéktől.
Oechsner.

NEM HIVATALOS.

(1032)

Alkuzsi figyelmeztetés.

Alólírt miniszteri megerősítést nyert hitese alkuszok jelentik a nagy érdemű városi és vidéki közönségnek, hogy a körükbe vágó minden ügyek pontos eligazítására készek. Jelesem elvállalnak és végrehajtanak minden megfizást pénz váltó, urbéri vagy más értékpapírok vásárlására vagy eladására nézt; ugy szintén külső vagy belső telkek vagy földbirtokok el vagy hasznabérbe adására megvásárlására vagy elcserélésére; végül mindennemű gazdasági termény, iparkészítmény vagy más kereskedelmi cikkek bé vagy elszerezésére nézve.

Kolozsvárt, jul. 24-kén, 1860.

IFJ. SZENKOVICS MÁRTON, nagy-piac 270 sz.
PERSIÁN MÁRTON, b.-király-utca 45 sz.
MÜNSTER EDE, belső-magyar-utca 319 sz.

(943)

Megnyilt az életbiztosítás.

AZ ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG kolozsvári főügynöksége

elvállal biztosításokat I. az ember életére, és pedig a biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjakra — a biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, és évjáradékokra. II. Elemi károk u. m. tűzvesztély, jégkárok és szállított javak veszélye ellen, a legjutányosabb díjak és feltételek mellett, az előforduló károk gyors megtérítésével. Bevallásokat elfogadnak:

Főügynök Kövály László (iroda Kolozsvárt, O-vár piaci-szeglet 232 sz. alatt, az emeleten.) Vidéki ügynökök: Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Alfaluban: Gál Elek; Algyógyon: Dáné Mózes; Aranyos-Rékoson: Csipkés Sándor; Bánffy-Hunyadon: Holczér Vilmos; Beszterczen: Tannenhaus Izra; Büblöben: Sebestény Károly; Csapón: Finna István; Cs. Keresztúron: Torma Károly; Cs. Szeredán: Erős Elek; Dézsen: Ifj. Roth Pál; Égenben: Köblös Miklós; Engeden: Bisztricsányi Sándor; Etéden: Karácson Mózes; Fejérvárról: Matherni Emil; Frádn: Finta Samu; Gálfaluban: Beregszászi Imre; Gyaluban: Soos Ferenc; Hévízen: Péterfi Sándor; H. Lápón: Soos Ferenc; Hídalmason: Majthényi Ferenc; Kackón: Angerer; Kapnikbányán: Lipniski Ferenc; K. Vadsárhelytől: Hankó László; K. Engeden: Má k József; K. Kájdán: Zinod Leon; Kolozson: Farkas Lajos; K. Szilvason: Csiki László; Kolozsvárt: Bánya Károly, Kohn S. és Blass K.; Lekenczen: Scholtész Gyula; M. Lápón: Breuer Pál; M. Régenben: Viski Ferenc; M. Sárdon: Farkas Imre; Marosújvárról: Sebestény Áron; M. Vadsárhelytől: Jenel Albert; N. Honddán: Moricz Sándor; N. Ölyvösön: Dézsi Sándor; N. Petriben: Biró József; N. Sajón: Veres Márton; Naszodon: Deichendi Frigyes; Noszolyban: Kabós Mihály; O. Lápóbányán: Hanschild György; Remetén: Fülöp István; Retlegén: Köblös István; Rogozon: Molnár Sándor; Sárdon: Elekcs Mihály; Sárovról: Varga Ferenc; Semesnyén: Ifj. Dadai János; Szamosújvárról: Dájbukát János; Soosmezőn: Hoszszu Kelemen; Szeken: Nagy Károly; Sz. Mihálytől: Török Sámuel; Sz. Nádason: Pogány Lajos; Sz. Udvarhelytől: Zajzon Ferenc; Teklen: Magyarósi Ferenc; Tekén: Varga Sámuel; Topánfalván: Szabó Miklós; Tordán: Osztián testvérek; Torozsón: Koronka Antal; Tüvisen: Lukács József; Új Tordán: Balogh János; Zalathán: Hadnagy Péter; Választon: Fülöp István; Vargason: Gyöngyösi István urak.

Ezen intézet a múlt évben 2,437,744 forint vett be, s 1,136,998 forint értékű kárt térített meg, a nélkül hogy a károsult feleknek költséget terhelte ról volna — Kolozsvár jul. 1860.

AZ EV. REF. FÖTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkasutca 74 sz.)

Mai számunkhoz: „A brassai általános nyugdíj intézet állásáról szóló jelentés” van mellékelve.